Garnuddens naturreservat

Västra delen

Salems kommun

INVENTERINGSRAPPORT

Datum: 20/10 2016

Inventerare
Katrin Jones Hammarlund

Projekt
Naturen på lika villkor

Utförare
Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Fotograf om inget annat anges är Katrin Jones Hammarlund

Detta är ett gemensamt projekt mellan Salems kommun, Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen Stockholms län och Naturskyddsföreningen i Stockholms län.

INFORMATION OM OMRÅDET

Inventerade webbplatser

salem.se Tillgänglighetsdatabasen: t-d.se

Information om Garnuddens naturreservat finns på kommunens hemsida. Information om utegymmet vid Garnudden finns på kommunens hemsida och i Tillgänglighetsdatabasen.

Informationen på kommunens hemsida är mycket kortfattad om själva naturreservatet. Mer står om utegymmet.

Det går att ladda ner en folder över kommunens naturreservat under "Sevärdheter". Det vore bra om det även gick att ladda ner denna folder från hemsidan om området.

Väl utformad information kan underlätta för personer att komma ut i naturen. Personer med kognitiva funktionsnedsättningar har stort behov av att kunna förbereda sig. Om de kan skaffa sig en bild av vad de kan förvänta sig underlättar det för ett aktivare friluftsliv.

En tillgänglig webbplats bör innehålla följande information:

- Hur man tar sig till området.
- Vad man kan göra inom området.
- Vilka upplevelser man kan förvänta sig.
- Längd på leder,
- Om det finns servicebyggnader (med tillgänglig toalett) och andra anläggningar och hur dessa är utformade.
- Hur terrängförhållandena är och om det finns hinder i terrängen till exempel i form av branta lutningar eller trånga passager.
- Vilken GPS-adress området har.
- Hur mobiltäckningen är i området,
- Om det finns tillfälliga fel (exempelvis att den tillgängliga toaletten är ur bruk, räcken borta vid led eller annan viktig tillfällig information)

Extra plus i kanten ger möjlighet till att göra virtuella besök. Riktigt bra är även om man kan få tillgång till digitala kartor som visar var man är på kartan, ortnamn i närheten, vägnummer, busshållplatser, parkeringsplats, lutning på leder och ramper.

Webbplatsen bör vara anpassningsbar så att man kan få informationen uppläst för sig eller anpassa den efter sina behov, t.ex. översättning till teckenspråk.

Att tänka på är att texten bör presenteras på ett enkelt och tydligt sätt så att den förstås av så många som möjligt. Språkrådet har tagit fram råd och tester för att förbättra språket. Det finns ett gratis webbverktyg, läsbarhetsindex (LIX) som kan användas för att få en uppfattning om hur lätt eller svår en text är att läsa.

Informationen på kommunens hemsida kan läsas upp och fungerar bra om man har rätt program nedladdat. Den ska även gå att få uppläst i Tillgänlighetsdatabasen. Men vid inventeringstillfället fungerade det inte.

Salems kommun verkar inte ingå i fritidsnatet.se eller naturkartan.se. De är bra platser för att sprida information om kommunens tillgängliga områden och naturområden.

Tryckt material, skrift om Salems reservat

För att få mer information om Garnuddens naturreservat kan man ladda ner skriften "Tätortsnära natur- och kulturreservat i Salems kommun" i pdf-format från salem.se/uppleva--gora/sevardheter. I foldern finns även information om Nedre Söderby och Ersboda.

Undersök om skriften är i ett tillgängligt format. Hur man gör pdf-filer tillgängliga går att läsa mer på funka.com/design-for-alla/information-webb-och-it/rekommendationer/pdf-och-tillganglighet. Men se även till att ha all viktig praktisk information på själva sidan, även en karta över området.

I skriften finns kort information om hur man tar sig till området och lite om områdets natur. En karta finns som visar ledernas sträckning, badplats, parkering, informationsskyltar, mast etc. I foldern står att tillgängligheten till och i området ska öka genom att:

- Fyra informationsplatser ska anläggas.
- Vägvisningsskyltar ska sättas upp till Möllebadet och till Rönninge station.
- Stigen mellan informationsplatsen i öster och Möllebadet ska markeras.
- Vid Garnuddens rastplats ska bord och sittbänk sättas upp.
- Tre eldstäder ska byggas inom området.

Kartan är för liten och otydlig för att ta med sig ut till området. Gör en bättre karta som man kan ta med sig ut. Istället för att rita ut höjdkurvorna vore det bättre att markera hur branta de olika partierna är. Använd gärna olika färger för lättare och svårare partier. Det vore även bra med en definition av vad som är lätt och vad som är medelsvårt så att en person ska kunna avgöra om denne kan vistas på platsen. Se förslag på färgsättning av olika lutningar i kartan på sidan 9.

Texten är skrivet i ett typsnitt som har seriffer viket är bra. Svart text på vit bakgrund är också bra för kontrastens skull.

Kontrollera gärna om språket i skriften är lättläst med hjälp av webbverktyget läsbarhetsindex (LIX).

Texten bör översättas till punktskrift. Kartan kan göras taktil. Informationen bör även översättas till teckenspråk. Lägg in en QR-kod som länkar till ett klipp där informationen översätts.

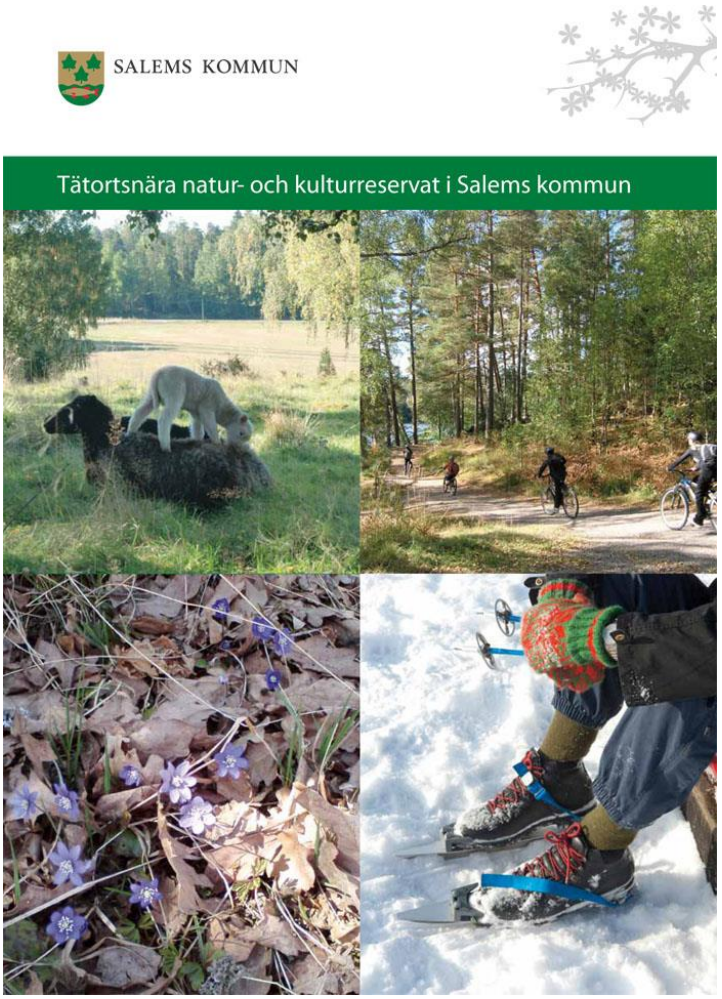

PARKERINGSMÖJLIGHETER

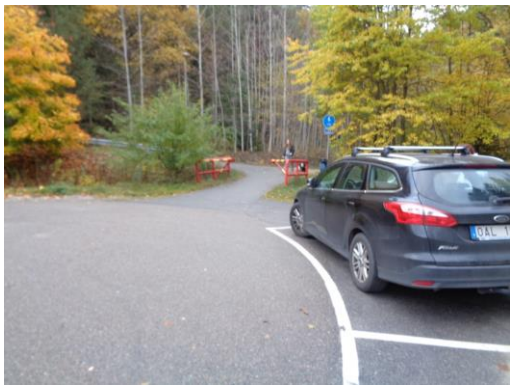

Bild 1: Parkering vid sporthallen i änden av Garnuddsvägen.

Bild 2: Ingång till reservatet från parkeringen vid sporthallen.

Den delen som inventerades var västra delen av reservatet som utgår från sporthallen. Se karta på sid 9.

Vid sporthallen finns sex parkeringsplatser. Ingen av dem är markerade som anpassade parkeringar för personer med rörelsenedsättning. Det kan vara bra att avsätta ett par av dem till anpassad parkering eftersom denna del av reservatet är den mest tillgängliga delen. Området i övrigt är mycket kuperat. Markera i så fall den parkeringen som är närmast ingången i reservatet. Den behöver inte breddas eftersom marken på sidan kan användas för i- och urstigning.

Underlaget på parkeringen är asfalt. Ingen speciell lutning. Det finns ingen belysning.

Från parkeringen är det nära till ingången till reservatet. För personer med hjärntrötthet och dem som har svårt att orientera sig är det viktigt med tydlig skyltning varför det är viktigt med vägvisningsskylt från parkeringen. Gångvägen mellan grindarna som syns i bild 2 lutar ca 3,5 grader.

ATT ORIENTERA SIG I OMRÅDET

Skyltar

Bild 3: Reservatsskylt vid gång- och cykelbron över järnvägen.

I det inventerade området finns två reservatsskyltar, en vid sporthallen och en vid gång- och cykelbron över järnvägen (bild 3). De visar var parkeringsplatser, skyltar, bad, gym, grillplats och mast finns. Skyltarna sitter på bra höjd, 135 cm över mark.

Det är lagom mycket text på skyltarna, men textstorleken är för liten och kartan likaså. Om skyltarna görs större eller om man gör två skyltar kan texten göras större, kartan tydligare och informationen delas upp så att den blir enklare att läsa (se exempel i bild 4).

Texten är ibland komplicerad. Till exempel kan ord som "raritet" och "mest frekventerad" bytas ut mot "mycket ovanlig" och " mest använd".

Bild 4: Text och karta uppdelade på två skyltar, Erstavik, Nacka. Foto från Naturkartan.se, fotograf okänd.

Kartan är inte så lätt att läsa, den känns rörig (bild 5). Ett bra exempel på karta finns över Maxingeslingan, Haninge (bild 6).

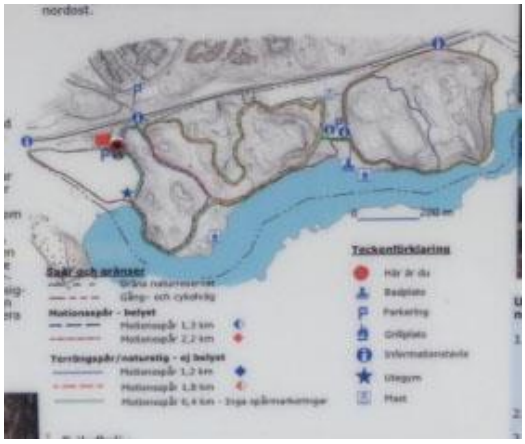

Bild 5: Kartan är svår att läsa.

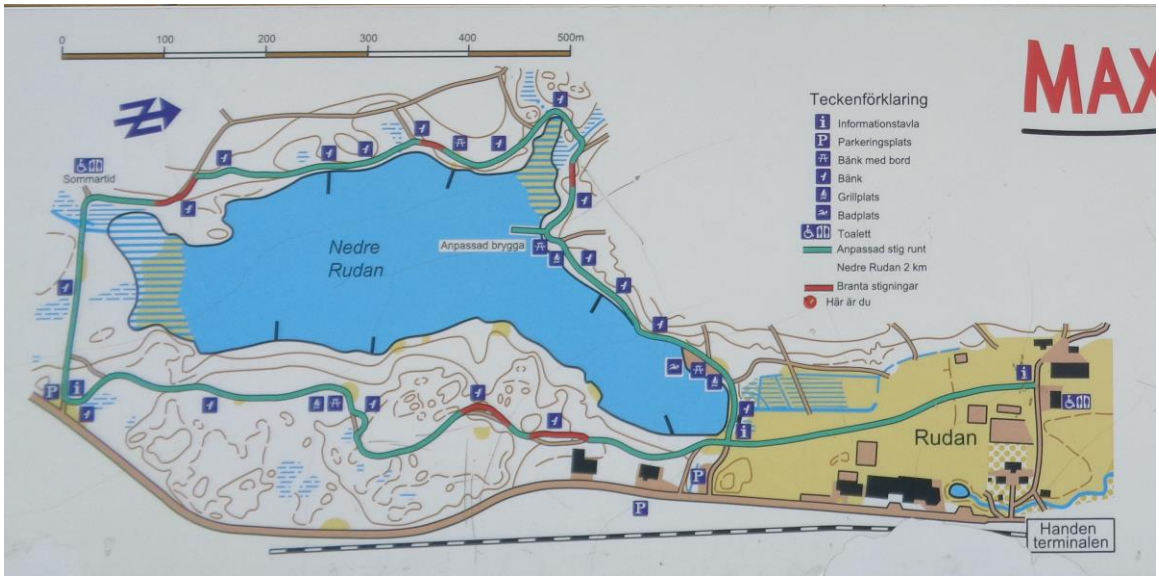

Bild 6: Karta över Maxingeslingen, Haninge

ATT ORIENTERA SIG I OMRÅDET

Allmänt om skyltar och vägvisning

Bild 7: Vägvisande skyltar med symboler.
Foto: Mai Almén.

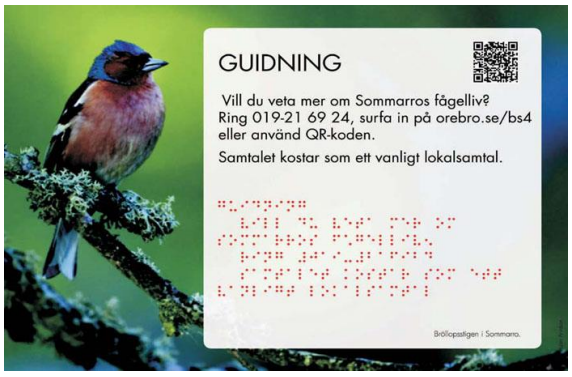

Bild 8: Skylt Sommarro naturreservat, Örebro. Punktskrift, QR-kod till teckentolkning.

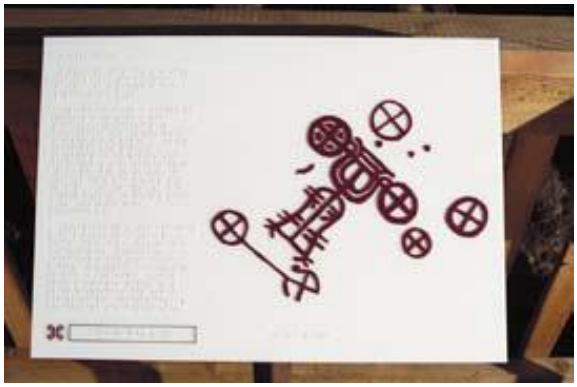

Bild 9: Taktil karta och punktskrift.
Foto: Beng A Lundberg

Vägvisande skyltar saknas helt i det inventerade området, men kommunen har planer på att sätta upp vägvisning och avståndsangivelser till Möllebadet och till Rönninge station. Ett förslag är att göra det vid varje vägskäl för att underlätta för personer som har svårt med orienteringen. Det vore även bra om det står hur långt det är till nästa målpunkt eller informationstavla. För att underlätta för personer med kognitiv funktionsnedsättning är det bra att komplettera med symboler, se exempel i bild 7.

- Texten på befintliga och ev. planerade skyltar i området behöver översättas till teckenspråk. Lägg till en QR-kod som länkar till ett videoklipp med översättningen. Texten behöver också översättas till punktskrift och audiell information läggas till (bild 8).
- För att underlätta vägvisning för personer med synnedsättning, gör en taktil karta över området (bild 9). Ljudkällor skulle också kunna användas, t.ex. vindspel eller bjällror. Viktigt är dock att ljudkällan inte stör naturupplevelsen för andra.
- Kontrollera gärna om språket på skyltarna är lättläst med hjälp av webbverktyget läsbarhetsindex (LIX).

HUR SER STRÄCKAN UT?

Bild 10: Gång från parkeringen vid tennishallen mot utegymmet.

Bild 11: Gången från utegymmet mot Garnudden är mer kuperad. Avåkningsskydd behövs mot vattnet.

Bild 12: Ledstråk vid Drottningholm. Foto: Statens fastighetsverk.

Gångstigen på den inventerade delen av Garnuddens naturreservat är bred med bra underlag (bild 10). Sträckan från parkeringen vid sporthallen till utegymmet är ca 300 m lång och till största delen plan, men lutningar på 4 grader förekommer.

Sträckan från utegymmet till grillplatsen vid Garnudden är ca 500 m lång. Den är något mer kuperad med korta backar som har lutningar på 7-9 grader. Det är även brant ner mot vattnet varför avåkningsskydd vore bra att anlägga (bild 11). Det bör finnas rum mellan avåkningsskydd och mark så att vatten kan rinna av.

Efter Garnudden norrut finns det svåraste partiet som börjar med en uppförsbacke på ca 300 meter som lutar 2-8 grader. Efter en flack sträcka på 150 m bär det uppåt igen med en lutning på 3-8 grader. Därefter bär det av neråt till parkeringen igen. Lutningen är 5-9 grader.

Den första sträckan är den som är lättast för dem som kör sina rullstolar manuellt. Vad gäller de andra partierna kan hjälp behövas eftersom det är kuperat och det finns några branta partier. När det gäller elrullstolar gäller säker nedför- och uppförslutning på 6 grader och max 12 grader. Maximal sidolutning får vara max 10 grader. Så vad gäller lutningar är den här sträckan är ok. Se lutningar markerade med färg i kartan på sid 9.

Ledstråk saknas längs hela sträckan. Det är bra att anlägga ledstråk för att undvika olyckor. De ska anläggas på den sida som är mest säker, dvs. bort från de områden där risk finns att falla. Exempel på ledstråk som ofta används i naturen är högre trälister (bild 12). Rep och räcken fungerar sämre som ledstråk. Det vore bra om det finns mellanrum mellan ledstråk och mark så att vatten kan rinna av. Ljudkällor kan användas för vägledning, t.ex. vindspel eller bjällror. Men de får inte störa naturupplevelsen.

Längs sträckan finns en bänk, den är placerad strax efter utegymmet om man går söderut. Höjden är bra men den saknar armstöd. Ytterligare en bänk mellan parkeringen och gymmet behövs. Därefter bör det finnas bänkar var 100-150e meter eftersom det är kuperat. Placera bänkarna bredvid spåret så att de inte står i vägen för andra. Bra sitthöjd mäter 45-50 cm över mark. Armstöd och ryggstöd behövs. Armstöden ska mäta 70 cm över mark. Det ska gå att sätta in benen under bänken för att det ska vara lätt att resa sig. Gör även en hårdgjord plats bredvid för rullstol (se bild 13).

Bild 13: Bra exempel på bänk.

UTEGYMMET OCH GRILLPLATSEN

Bild 14: Utegymmet behöver redskap som är tillgängliga för fler.

Bild 15: Underlaget vid grillplatsen är kuperat med sten och rötter.

Bild 16: Grillen behöver anpassas och bänkar och bord ställas hit.

Bild 17: Anpassad grillplats , Vedyxa-skogen, Uppsala. Foto: Magnus Mattisson

Utegymmet som finns i Garnuddens naturreservat är inte tillgänglighetsanpassat. Redskapen är för tunga för personer som inte har så mycket styrka. De är för höga för personer som sitter i rullstol. Det finns instruktioner med både text och bild vilket är bra, men kan behöva kompletteras med taktil skrift. Underlaget vid gymmet behöver hårdgöras.

För att få till ett mer anpassat utegym föreslår jag att kommunen hämtar in expertkunskap från personer som jobbar inom rehabilitering, träning och från handikapprörelsen. Det finns exempel på anpassade gym i Stockholms stad, bl.a. ett vid Hägersten/Liljeholmen. Ett annat anpassat utegym finns i Haninge vid Rudan. Det invigdes under hösten 2016.

Här är förslag på olika företag som jag hittat som bygger utegym. På deras hemsidor finns inspiration och förslag på hur ett gym kan se ut. På några av sidorna finns priser utskrivna.

- Lappset: lappset.se
- Kompan Sport och Fitness: kompan.se
- Svenska Naturlekplatser AB: naturlekplatser.com
- Ute-gym.se

Grillplatsen vid Garnudden behöver fixas till om den ska bli mer tillgänglig. Från stigen lutar det 8 grader ner till grillplatsen. Det finns stenar och rötter som kan försvåra tillgängligheten. Och det är kuperat. Gräv ut en gångväg ner, lägg på markduk och täck sedan med stenmjöl (krossat berg 0-4 mm). Ledstråk behövs ner till grillen.

Grillen behöver göras iordning. Generellt bör en grill utformas så att det går att komma nära med rullstol vilket går om eldstaden smalnar av mot foten. Grillgallret bör då ha en höjd på 0,7 m över mark. Om eldstaden inte smalnar av mot foten bör gallret ha en höjd på 0,5 m över mark. Området runt eldstaden bör vara fri så att personer i rullstol kommer fram. Se exempel i bild 17. Bänkar och bord saknas. Förslag på bra bänkbord, se bild 18.

Bild 18:Bänkbord med utskjutande bordskiva. Biskopstorps naturreservat. Foto Fabian Mebus.

Naturen på lika villkor

Svårighetsgrader vad gäller lutning i Garnuddens naturrerservat

Grönt = lätt. Lutning 0°-3°

Rött = medelsvårt. Lutning 4°-6°

Svart = svårt. Lutning 7°-12°